

การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น
ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร

นางสาวสุชาทิพย์ งามนิล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-625-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

116448621

LOCAL RESOURCE UTILIZATION IN DEVELOPING CURRICULUM RELEVANT TO
LOCAL NEEDS IN WORK-ORIENTED EXPERIENCES AREA OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER
THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF PHICHIT PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION

MISS SUTHATHIP NGAMNIN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-625-7

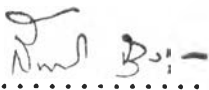
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น
ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร

โดย นางสาวสุรชาติพย์ งามนิล

ภาควิชา บริหารการศึกษา

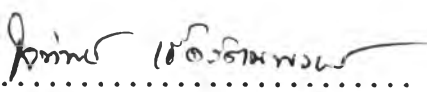
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์

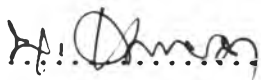
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ อุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอด)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สุธาทิพย์ งามนิล : การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของ
ท้องถิ่นในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร (LOCAL RESOURCE UTILIZATION IN DEVELOPING
CURRICULUM RELEVANT OT LOCAL NEEDS IN WORK-ORIENTED EXPERIENCES AREA
OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF
PHICHIT PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ใจทิพย์
เชื้อรัตนพงษ์, 272 หน้า. ISBN 974-631-625-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนา
หลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำทรัพยากรบุคคล
ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรทางสังคมในชุมชน มาใช้ในการพัฒนา
หลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น โดยการให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะ และให้บริการด้านวัสดุ
อุปกรณ์ และสถานที่

ประเภทและลักษณะการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติที่โรงเรียนประถมศึกษา
ส่วนใหญ่นำมาใช้ ได้แก่ พืช และสัตว์ โดยนำมาเป็นวัสดุประกอบการเรียนการสอนหลังจากพัฒนาหลักสูตร
ตามความต้องการของท้องถิ่น ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ บุคลากรภายในโรงเรียน โดยการเชิญมาเป็นผู้ให้
คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะ ทรัพยากรวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และวัด
โบสถ์ มัสยิด โดยใช้เป็นสถานที่ในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมของครูในการพัฒนาหลักสูตรตามความ
ต้องการของท้องถิ่น ทรัพยากรทางสังคมในชุมชน ได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน โดยการศึกษาเพื่อนำ
มาเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น

ปัญหาการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรตามความ
ต้องการของท้องถิ่นในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพที่โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่พบคือ ขาดงบประมาณ
สนับสนุนจากหน่วยงานอื่น และบุคคลที่เป็นทรัพยากรอยู่ห่างไกล

ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น ในกลุ่ม
การงานและพื้นฐานอาชีพ ได้แก่ บุคคลที่เป็นทรัพยากรไม่มีเวลาว่างพอ แหล่งทรัพยากรธรรมชาติมีจำนวน
จำกัด เวลาไม่เหมาะสมต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรทางสังคมในชุมชน แหล่งทรัพยากร
ธรรมชาติ ทรัพยากรวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรทางสังคมในชุมชนอยู่ห่างไกลโรงเรียน ขาดการ
สนับสนุนด้านงบประมาณจากโรงเรียน

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C642352 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD: LOCAL RESOURCE/DEVELOPING CURRICULUM/WORK-ORIENTED EXPERIENCES AREA
SUTHATHIP NGAMNIN : LOCAL RESOURCE UTILIZATION IN DEVELOPING
CURRICULUM RELEVANT TO LOCAL NEEDS IN WORK-ORIENTED EXPERIENCES AREA
OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF
PHICHIT PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION. THESIS ADVISOR : ASST. PROF.
JAITIP CHUARATANAPHONG, Ph.D. 272 pp. ISBN 974-631-625-7

This research aimed to study the state and problems of local resource utilization in developing curriculum relevant to local needs in work-oriented experiences area of elementary schools under the Office of Phichit Provincial Primary Education. The samples consisted of school administrators and teachers who taught in work-oriented experiences area. Questionnaires were employed for data collection. Data were analyzed by using frequency distribution and percentage.

The findings revealed that the majority of elementary schools enhanced teachers to utilize all of 4 community resources: human resources, natural resources, man-made resources and social resources in developing curriculum relevant to local needs. School administrators provided advices, materials, equipments and accommodations.

The results indicated that the natural resources which were mostly utilized composed of plants and animals. They were used as instructional materials after developing curriculum relevant to local needs. The human resources which were mostly used were school personnels by inviting them to give advices. For man-made resources, village book stands, temples, churches and mosques were used by teachers for self-study. Concerning with social resources, social activities in the communities were studied by teachers in developing curriculum relevant to local needs.

Most problems of school administrators in promoting teachers in work-oriented experiences area to utilized local resources were lack of budget allocated from higher administrative offices and inconvenience of inviting human resources who lived in the remoted areas.

Most problems of teachers in utilizing local resources in work-oriented experiences area were insufficient of time of human resources, small in quantity of natural resources, unsuitable time in using natural resources and social resources, lack of budget. Moreover natural resources, man-made resources and social resources were far from schools.

ภาควิชา.....บริหารการศึกษา

สาขาวิชา.....นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

ปีการศึกษา.....2537

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์
เชื้อรัตนพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขอย่างละเอียด
ทุกขั้นตอน จนสำเร็จเรียบร้อยและสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาเนเทศการศึกษาและพัฒนา
หลักสูตร รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบความตรง และความสมบูรณ์ของเนื้อหา
สภานวภาษาตลอดจนคำแนะนำ ในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย และให้ข้อคิดเห็นซึ่งเป็น
ประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอในสังกัดสำนักงานการประถม-
ศึกษา จังหวัดพิจิตร ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ความดีทั้งปวงอันเกิดจากงานวิจัยนี้ ขอมอบแก่บิดา มารดา คุณครู อาจารย์ และพี่ ๆ
ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ด้วยความสันทัดในพระคุณ

สุธาทิพย์ งามนิล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	6
คานิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	9
2. ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายของหลักสูตร	11
ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร	12
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร	13
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร	16
การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น	21
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	
กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ	40
ความหมายของทรัพยากรท้องถิ่น	49
ประเภทของทรัพยากรท้องถิ่น	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
3. วิธีดำเนินการวิจัย	66
กลุ่มตัวอย่าง	67
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	69
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	74
ตอนที่ 2 ประเภทของทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรตาม ความต้องการของท้องถิ่น ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ..	84
ตอนที่ 3 ลักษณะการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรตามความ ต้องการของท้องถิ่น ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ	100
ตอนที่ 4 การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา หลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น ในกลุ่มการงานและ พื้นฐานอาชีพ	116
ตอนที่ 5 ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรตามความ ต้องการของท้องถิ่น ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ	137

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	178
สรุปผลการวิจัย	178
อภิปรายผลการวิจัย	191
ข้อเสนอแนะ	200
รายการอ้างอิง	203
ภาคผนวก	208
ประวัติผู้เขียน	272

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวนตามขนาดของโรงเรียน	67
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวนตามขนาดของโรงเรียน และตำแหน่ง	68
3	จำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน	71
4	สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน	75
5	สถานภาพของครูผู้สอน	79
6	ประเภทของทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือ จัดกิจกรรมเสริม ในกลุ่ม กพอ.	85
7	ประเภทของทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในการปรับรายละเอียดของเนื้อหา ในกลุ่ม กพอ.	88
8	ประเภทของทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในการปรับปรุง และ/หรือเลือกใช้สื่อ การเรียนการสอนให้เหมาะสม ในกลุ่ม กพอ.	91
9	ประเภทของทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในการจัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่ม กพอ.	94
10	ประเภทของทรัพยากรท้องถิ่นที่ใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขั้นใหม่ ในกลุ่ม กพอ.	97
11	ลักษณะการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัด กิจกรรมเสริม ในกลุ่ม กพอ.	101
12	ลักษณะการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับรายละเอียดของเนื้อหาในกลุ่ม กพอ.	104
13	ลักษณะการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับปรุง และ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียน การสอนให้เหมาะสม ในกลุ่ม กพอ.	107
14	ลักษณะการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่ม กพอ.	110

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	ลักษณะการเข้าทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ ในกลุ่ม กพอ.	113
16	การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมเสริม ในกลุ่ม กพอ.	117
17	การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการปรับรายละเอียดของเนื้อหา ในกลุ่ม กพอ.	121
18	การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการปรับปรุง และ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม ในกลุ่ม กพอ.	125
19	การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่ม กพอ.	129
20	การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ ในกลุ่ม กพอ.	133
21	ปัญหาการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมเสริมในกลุ่ม กพอ. ของผู้บริหารโรงเรียน	138
22	ปัญหาการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการปรับรายละเอียดของเนื้อหาในกลุ่ม กพอ. ของผู้บริหารโรงเรียน	142
23	ปัญหาการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการปรับปรุง และ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม ในกลุ่ม กพอ. ของผู้บริหารโรงเรียน	146
24	ปัญหาการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติม ในกลุ่ม กพอ. ของผู้บริหารโรงเรียน	150
25	ปัญหาการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ ในกลุ่ม กพอ. ของผู้บริหารโรงเรียน	154

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม ในกลุ่ม กพอ. ของครูผู้สอน	158
27	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับรายละเอียดของเนื้อหาในกลุ่ม กพอ. ของครูผู้สอน	162
28	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการปรับปรุง และ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม ในกลุ่ม กพอ. ของครูผู้สอน	166
29	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดทำคู่มือหรือรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่ม กพอ. ของครูผู้สอน	170
30	ปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในกาจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ ในกลุ่ม กพอ. ของครูผู้สอน	174